

Länsstyrelsen
Värmland

YTTRANDE

1(5)

Datum:
2019-05-17

Beteckning
851-4299-2019

Er beteckning:
U2018/04684/UF

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk SOU 2018:83

Länsstyrelsen Värmland (fortsättningsvis Länsstyrelsen) avger härmed yttrande om utredningen *Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk* (SOU 2018:83). Länsstyrelsen väljer att kommentera de delar som rör länsstyrelsernas tilltänkta uppdrag samt i vissa fall andra delar med anknytning till Länsstyrelsens nuvarande uppdrag.

Sammanfattning

Länsstyrelsen ställer sig i huvudsak positiv till utredningens ansats att höja kvaliteten och öka effektiviteten i samhällets förmåga att möta behovet av tolkning i talade språk. Länsstyrelsen delar utredningens beskrivning av problembilden kring samhällets tolkförsörjning och tillstyrker i huvudsak den tolklag som utredningen föreslår. Länsstyrelsen tillstyrker också utredningens förslag om att förbudd mot att använda barn som tolkar förtydligas i svensk rätt. Länsstyrelsen vill dock lämna ett antal synpunkter om de uppdrag som föreslås tillföras länsstyrelserna:

- Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att länsstyrelserna tillförs tillsynsuppdrag av tolkförmedlingar. Länsstyrelsen anser inte att det är motiverat att som utredningen föreslår låta olika myndigheter administrera och pröva förutsättningarna för registrering i två närliggande register. Ansatsen att höja kvaliteten och effektivisera förmedlingen genom att höja kraven och samla tjänsterna i en portal är mycket god. Länsstyrelsen föreslår att nya uppdrag inom området tillförs en myndighet.
- Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att länsstyrelsernas integrationsuppdrag utökas för att omfatta kunskaps- och erfarenhetsutbyte om tolkfrågor. Länsstyrelsernas nuvarande integrationsuppdrag har i mycket liten utsträckning beröring med tolkfrågor. Kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring tolkning och förmedling av tolktjänster skulle således utgöra en ny arbetsuppgift för länsstyrelserna. Ett nytt uppdrag till länsstyrelserna behöver följas av tydligt kopplad finansiering.

Länsstyrelsen väljer att presentera synpunkter på förslaget i två delar;
*Länsstyrelsen Värmlands övergripande synpunkter, Länsstyrelsen
Värmlands synpunkter på betänkandets förslag.*

Länsstyrelsen Värmlands övergripande synpunkter

Ansatsen att höja kvaliteten och effektivisera förmedlingen genom att höja kraven och samla tjänsterna i en portal är mycket god. Utredningen har tagit avstamp i ett flertal likartade system för prövning och auktorisation som får anses väl etablerade. Även om kriterierna för prövning inför registrering är något breda och lämnar stort utrymme för tolkning får precisionen anses tillräcklig.

Vad som kan diskuteras är lämpligheten att låta olika myndigheter administrera och pröva förutsättningarna för registrering i två närliggande register. Kammarkollegiet får i uppdrag att auktorisera och registrera samt bedriva tillsyn över tolkar medan motsvarande uppdrag för tolkförmedlingar läggs på länsstyrelserna. Effektivitetsvinster talar för att en myndighet hanterar samtliga frågor med koppling till tolkar i talade språk. Det är också lättare för den allmänhet som vill söka i register att vända sig till en myndighet. Länsstyrelsens erfarenhet av liknande tillsyn, som i utredningen nämns som en styrande faktor för att lägga uppdraget på länsstyrelsen, är i realiteten begränsad. Om en annan parameter för att peka på länsstyrelsen är att täcka in landet och få en spridning av uppdraget vill länsstyrelsen framhålla det som redan nämns i utredningen, nämligen att uppdraget troligen kommer att koncentreras till en eller ett fåtal länsstyrelser. Utredningen uppskattar att sammanlagt 4 årsarbetskrafter kommer att krävas hos länsstyrelsen. En sådan begränsad arbetsinsats bedöms inte kunna fördelas på flera länsstyrelser.

Barnperspektiv

Länsstyrelsen vill särskilt belysa barnperspektivet och tillstyrker utredningens förslag om att förbud mot att använda barn som tolkar förtydligas i svensk rätt. Länsstyrelsen delar utredningens bild att allmänna föreställningar om att barn inte ska användas som tolk inte kan upprätthållas och att oplanerade möten, ekonomiska och andra förhållanden ofta väger tyngre än barns rätt och barnperspektivet. Det är viktigt att samhällets hållning i detta avseende tydliggörs och att användning av barn som tolkar förbjuds.

Länsstyrelsen Värmlands synpunkter på betänkandets förslag

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till tolklag

Länsstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslaget om den tolklag som föreslås i betänkandes första kapitel, med följande synpunkter:

5 kap. 1 §

Länsstyrelsen anser att begreppet *offentlig sektor* inte är tillräckligt precist i sammanhanget och behöver preciseras.

5 kap. 2,5, 7-9 §§

Paragraferna innehåller Länsstyrelsen med versal. Eftersom länsstyrelsen inte är en myndighet utan flera med egennamn som exempelvis Länsstyrelsen i Värmlands län, ska länsstyrelsen enligt myndigheternas skrivregler inledas med en gemen.

5 kap. 2 § andra stycket

Det framgår varken av lagförslaget eller förslaget till förordning vid vilken länsstyrelse ansökan om registrering ska göras. Är det där förmedlingen har sitt säte? Detta kanske inte kan preciseras förrän det är fastlagt hur uppdraget ska fördelas/koncentreras hos länsstyrelserna.

5 kap. 3 § andra stycket

I sista meningen sägs att det krävs att samtliga som anges i 4 § 1-4 bedöms lämpliga om fråga är om en juridisk person. I 4 § omnämns bl.a. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter eller motsvarande. En bokstavstolkning ger vid handen att varje styrelseledamot och varje suppleant ska vara lämplig. I lämplighetsbedömningen ska också viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter vävas in. För att ha förmåga att fullgöra sina skyldigheter krävs att man har insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten och har förutsättningar att följa dessa. Sammanläst betyder detta att var och en som omfattas av kretsarna i 4 § för egen del måste besitta full kunskap för att uppfylla lämplighetskravet. Detta står inte i överensstämmelse med vad som sägs på s 447-448 i utredningen där man talar om att det inte krävs att samtliga personer i en berörd krets har kunskap utan att det räcker att den sökande visar att kunskapen finns representerad inom kretsen. Lagtexten bör således förtydligas.

5 kap. 5 §

Här stadgas att förändringar av personkretsen ska anmälas till länsstyrelsen. Länsstyrelsen vill tolka bestämmelsen så att anmälningsinstitutet syftar till att ge länsstyrelsen möjlighet att pröva nya personers lämplighet m.m. enligt 3 §. Något sådant kommer dock varken till uttryck i lagtext, förordningstext eller specialmotivering. Om den bakomliggande tanken med förslaget är den som nyss beskrivits och det vid en prövning enligt 3 § framkommer att den nyanmälde inte uppfyller kraven, bör det finnas möjlighet för länsstyrelsen att agera. Någon sådan möjlighet synes inte finnas i det förevarande förslaget. Länsstyrelsen förordar en bestämmelse som ger möjlighet att i

första hand avfärda den tillkommande personen och i andra hand, om den juridiska personens bolagsordning/stadgar/statuter inte medger den sammansättning som uppstår om personen avfärdas och den juridiska personen inte på annat sätt kan fylla upp styrelsen eller det organ som har väsentligt inflytande över verksamheten, tolkförmedlingen då ska kunna avföras från registret (jämför 10 §).

1.5 Förslag till tolkförordning

På förslaget till Tolkförordning (i relevanta delar, vilka motsvarar 3 kap) har Länsstyrelsen inga synpunkter.

8 Tillsyn och samverkansfrågor

8.7 Utredningens bedömningar och förslag avseende tillsyn

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att uppdrag till länsstyrelserna ska omfatta uppföljning av det kunskaps- och erfarenhetsutbyte om tolkfrågor inom länen som sker inom ramen för länsstyrelsernas befintliga integrationsuppdrag, med följande synpunkter:

Länsstyrelsernas nuvarande integrationsuppdrag har i mycket liten utsträckning beröring med kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring tolkfrågor. I den mån frågor gällande tolkning behandlas inom ramen för befintliga integrationsuppdrag är det kopplat till aktörernas (framförallt kommuner och regioner, i viss mån statliga myndigheter och organisationer inom civilsamhället) användning av tolktjänster. Kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring tolkning och förmedling av tolktjänster skulle således utgöra en ny arbetsuppgift för länsstyrelserna. Den största delen av samhällets användning av tolktjänster förmedlas av privata aktörer. Privata aktörer utgör inte en etablerad samverkanspart i länsstyrelsernas nuvarande integrationsuppdrag.

De privata aktörer som förmedlar tolktjänster verkar ofta över hela landet, både vad gäller kontakt- och telefon/distanstolkning. Det finns därför inte någon geografisk koppling till län som motiverar att ett uppdrag om kunskaps- och erfarenhetsutbyte förläggs till länsstyrelserna.

Ska ett nytt uppdrag av detta slag tillföras länsstyrelserna behöver det följas av en tydligt kopplad finansiering.

13 Kostnader och finansiering

13.5 Utredningens överväganden och förslag

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att en årsarbetskraft ska tillföras länsstyrelserna för ett utökat uppdrag om uppföljning samt kunskaps- och erfarenhetsutbyte om tolkfrågor i länen, med följande synpunkter:

Den lägesbild som länsstyrelserna tar fram två gånger per år inom ramen för befintliga integrationsuppdrag bygger på enkäter som skickas till kommuner och regioner/landsting. Att som utredningen föreslår lägga till tolkfrågor i lägesbildens nuvarande form är möjligt men skulle ge en mycket begränsad bild av tolkfrågan. Lägesbilden i dess nuvarande form skulle enbart kunna ge

en bild av kommuner och landsting/regioners *användning* av tolktjänster, för en lägesbild av tolkområdet i sin helhet (tillgång på tolkar, kvalité och kompetensförsörjning, samhällets behov av tolktjänster m.m.) behöver fler offentliga och privata aktörer tillfrågas, såväl tolkanvändande myndigheter som utbildningsanordnare och tolkförmedlingar. Ovan kommentarer gäller även utredningens förslag om att länsstyrelserna ska ta fram en årlig uppföljningsrapport till regeringen.

Utredningen föreslår att en årsarbetskraft tillförs länsstyrelsernas integrationsuppdrag för att i länen arbeta med utökade uppdrag om tolkfrågor. En sådan begränsad resurstilldelning bedöms inte kunna fördelas på flera länsstyrelser. Utredningens förslag om att kunskaps- och erfarenhetsutbyte ska utföras i länen bedöms därför inte var möjligt.

Tf. Landshövding Johan Blom har fattat beslut i detta ärende. Integrationsutvecklare Karin Lidén och har varit föredragande. I handläggningen har också enhetschef Marcus Wihk, jurist Ulrika Forsman, nationell samordnare Gabriella Strååt och tf. länsråd Bengt Falemo deltagit.